

Orientaciona pomoć za roditelje

Mladež na putu – pratimo/vodimo ih!

Dragi roditelji, dragi odgajatelji, drage osobe od povjerenja,

pubertirajuće osobe se često ponašaju malo «nenormalno» odnosno ekstremno, isprobavaju granice i provociraju. To spada u zdrav razvoj vlastitog identiteta. Na putu ka odrastanju moraju se rješavati, pored tjelesnog i seksualnog sazrijevanja, različiti razvojni zadaci. Jedan od njih je odvajanje od roditeljskog doma. Ti izazovi mogu da dovedu do kriza i problematičnog ponašanja. Ono što je mladima od roditelja potrebno, jeste puno vremena, potpore i uvažavanje.

Preložena orijentacijska pomoć Vam želi pružiti podršku. Ona Vam treba pomoći, da zajedno sa Vašim djetetom definirate okvir, koji mu je potreban za optimalan razvoj. Time će Vaše dijete odrasti u samopouzdanu i odgovornu ličnost.

Odgaj znači:

Postaviti granice
Pokloniti ljubav

Smjeti se svađati

Dati slobodu

Moći slušati

Imati razumijevanja

Bodriti

Pokazati osjećaje

Biti uzor

Prava i obaveze

Pravna osnova

Po članu 296. Švicarskog Građanskog Zakonika (ZGB) određeno je, da se djeca do svoje punoljetnosti (od 18. godine) nalaze pod roditeljskom skrbi. Roditeljska skrb obuhvata zakonske obaveze i zakonsko pravo skrbe za malodobno dijete. To obuhvata njegovo uzdržavanje, donošenja potrebnih odluka, odgajanje, njegovo zastupanje, upravljanje njegovim finansijama i određivanje njegovog mjesta boravka.

Prava i obaveze djece i roditelja u internetu:

- www.tschau.ch/rechte-pflichten
- www.147.ch/Gesetze-sinnvoll-einsetzen.958.0.html
- www.elternclubschweiz.ch

Suživot

Jasni dogovori

Djeca i mladež se češće pridržavaju zajednički sklopljenih dogovora. Ako u više navrata dođe do nepridržavanja dogovora, onda trebate primijeniti unaprijed dogovorene posljedice.

Regulirate stvari poput džeparca, reda u sobi, izlazaka i izvršavanja «obaveza». Slobodno možete tražiti i pomoć kod

svakodnevnih poslova. Mladi na taj način uče preuzimati odgovornost.

Uvažavanje

Sebe kao roditelje i mlade uzimajte ozbiljno. Uvažavajte svoje sopstvene potrebe i izrazite ih, kao i svoje osjećaje. Ophođenje sa uvažavanjem sebe samog i drugih ljudi je osnov za dobar suživot.

Vrijeme za razgovore

Stalno tražite prilike za razgovor sa svojim djetetom. Važno je da razgovarate otvoreno i o osjetljivim temama, kao što je konzumacija alkohola i drugih opojnih sredstava. Pritom se zanimajte za mišljenje Vašeg djeteta. Temu pri tome ne biste trebali ni bagatelizirati, ni dramatizirati.

Prehrana

Zdrava hrana je samo jedan dio prehrane. Pobrinite se za poticajnu kulturu prehrane:

- » Raznovrsan doručak je osnova za optimalnu kondiciju.
- » Hrana bi trebala biti raznolika, da bi Vaše dijete snabdjela sa dovoljno energije za školu, sport i rekreaciju.
- » Redovita i vremenski određena vremena za objedovanje Vašem djetetu strukturiraju dan i sprečavaju pad koncentracije.
- » Ako je moguće organizirajte barem jedan zajednički obrok dnevno. Koristite zajednički obrok za razgovore s Vašim djetetom.

Daljnje informacije u internetu:

- www.sge-ssn.ch

San

Djeca trebaju dovoljno sna za zdrav razvoj. Do životne dobi do 10 godina preporučuje se 10 sati sna, od 14 godina je potrebno najmanje 8 sati sna.

Seksualnost, bolesti, kontracepcija

Razgovarajte otvoreno s Vašim djetetom o seksualnosti. Ugodno ophođenje sa seksualnosti, ali i kontracepcija, rizici i opasnosti moraju se tematizirati.

www.lustundfrust.ch

www.feel-ok.ch

Vremena za izlaske/povratke kući

Ako se Vaše dijete sastaje s prijateljima, izlazi ili ako želi posjetiti žurku, razjasnite sljedeća pitanja:

- » S kime se sastaješ i šta namjeravate?
- » Kuda ideš? Ko organizuje događaj i za koju je starosnu grupu?
- » Kako te mogu, odnosno kako me možeš kontaktirati u slučaju nužde?
- » Kada i kako ćeš doći kući?

Ako ste u nedoumici, kontaktirajte roditelje drugih učesnika.

Preporuke:

- » Kod glasne muzike treba da se koristi zaštita za sluh.
- » Nikada ne ostavljati otkrivena pića bez nadzora (oprez, K.O. kapi!).
- » Kad je mladež u izlasku s vozilima treba da bude svjesna da konzumacija alkohola i/ili drugih opojnih sredstava može da dovede do teških saobraćajnih nesreća. U slučaju da ima više vozača, unaprijed treba da se odredi vozačica ili vozač, koja odnosno koji treba da ostane trijezan.

Preporuka: Ugovorite jasna vremena! Na primjer:

Vremena povratka	Za vrijeme trajanja škole	Vremena u kojima ne traje škola / ferije, vikendi
12–14-godišnjaci	21.00 sat	23.00 sata
do 16 godina	22.00 sata	24.00 sata

Džeparac

Skoro 40 procenata današnje mladeži ima dugove. Bilo bi korisno, da djeca i mladež već rano nauče samostalno i odgovorno ophođenje sa novcem. Oni su pritom upućeni na pomoć i podršku roditelja. Mladež treba iskusiti svakodevicu, troškove života, kako se odrasli ophode s novcem i naučiti kako samostalno rasporediti ušteđevinu.

Redovita isplata (sedmična ili mjesečna) džeparca ravna se prema finansijskim mogućnostima porodice. Stručno mjesto za savjetovanje budžeta Švicarske poručuje sljedeće mjesečne iznose:

Džeparac	CHF mjesečno
5. i 6. razred	25.– do 30.–
7. i 8. razred	30.– do 40.–
9. i 10. razred	40.– do 50.–

Preporuke:

- » Odredite zajedno sa djetetom za što mora novac biti dovoljan.
- » Plaćajte džeparac redovito i bez da se to od Vas traži.
- » Ne zahtijevajte polaganje računa za svaki izdatak.
- » Ne koristite novac kao sredstvo prisile.

www.budgetberatung.ch
www.schulden.ch

Mobilni telefon

Ovo bi roditelji trebali znati:

- » Djeca i mladež koriste «pametne telefone» drugačije nego odrasli – manje kao telefon, a više za komunikaciju preko socijalnih mreža (npr. Facebook, WhatsApp) ili za igre, surfanje po internetu, fotografiranje, razmjenu fotografija itd.
- » Djeca i mladež često nisu svjesna pravilnosti i nepravilnosti svog korišćenja mobitela.
- » Djeca i mladež trebaju informacije i granice da bi naučili kako odgovorno koristiti.

U vezi neophodnosti i upotrebe mobilnog telefona postavljaju se sljedeća pitanja:

- » Da li je Vašem djetetu stvarno već potreban vlastiti telefon? Ili bi porodični telefon imao više smisla, kojeg u posebnim situacijama možete dati svom djetetu da ga ponese sa sobom?
- » Ko plaća troškove? Provjerite prepaid-ponude s bonovima.

Preporuke:

- » Dogovorite se i obratite pažnju na razumno i dobi primjereno korištenje.
- » Razgovarajte sa svojim djetetom o pravnim posljedicama i mogućim opasnostima.
- » Upozorite svoje dijete na brojeve koji se plaćaju i druge zamke koje se plaćaju.
- » Tematizirajte upadljivo prekomjerno korišćenje odnosno ovisnost o mobilnom telefonu i ugovorite vremena u kojima se ne koriste mediji («Offline vrijeme»).

Pravne osnove

Posjedovanje i prosljeđivanje sadržaja koje prikazuje nasilje (čl. 135 StGB [Krivičnog zakonika]) i pornografiju (čl. 197 StGB) je kažnjivo. Učitelji imaju pravo da prijave učenice i učenike koji učine prekršaj, te imaju pravo oduzeti mobilitel kao dokazno sredstvo.

www.jugendundmedien.ch

Sredstva za užitak i opojna sredstva

Mladi su radoznali i eksperimentiraju sa svime – tako i sa alkoholom, duhanom i drugim opojnim sredstvima. Zato što se mladi ljudi tjelesno i duševno još nalaze u fazi razvoja, konzumacija kod njih prije ima rizičan i štetan utjecaj po zdravlje. Nikotin posebno brzo dovodi do ovisnosti. Svaka konzumacija u sebi sadrži rizik, ako se konzumira previše, u progrednom trenutku (npr. prije škole, prije vožnje biciklom), prečesto (opasnost od navikavanja i ovisnosti) ili iz pogrešnih razloga (npr. da bi se potisnuli problemi).

Podučite svoje dijete, kako konzumirati primjereno dobi, s mjerom, s malo rizika, kritično i uz samostalnu odgovornost. Vi ste, kao roditelji, pozvani da pozitivno utječete na konzumaciju, da zastupate jasno stajalište i da sami predstavljate uzor. Ne budite panični, ako primijetite da je Vaše dijete već iskusilo prva opojna sredstva, nego potražite razgovor.

Preporuke:

- » Informirajte se sami ili zajedno sa svojim djetetom o sredstvima za užitak ili o opojnim sredstvima.
- » Razgovarajte sa svojim djetetom o rizicima i utjecaju konzumacije.
- » Dogovorite sa svojim djetetom konzumaciju alkohola i drugih sredstava za užitak i opojnih sredstava.
- » Uputite svoje dijete na to, da se ne vozi s pripitim vozačima.

Alkohol i duhan

Zakonom je zabranjena prodaja i besplatno prosljeđivanje alkoholnih napitaka i cigareta/duhana djeci i mladeži ispod 16 godina.

Pivo i vino se smije prodavati ili točiti samo starijima od 16 godina. Starosna granica za alkohol, aperitive i alkopopove je 18 godina. U saobraćaju za vozače-početnike je od 2014. godine alkohol zabranjen.

Kanabis (marihuana, hašiš)

Kanabis podliježe zakonu o opojnim sredstvima. Posjedovanje, konzumacija i ustupanje je za svakog kažnjivo. Za kanabis u saobraćaju vrijedi nulta tolerancija.

Rizici, zavisnost, ovisnost

Svako može postati ovisan. Mladež može teže procijeniti granice i teže upravljati svojim ponašanjem od odraslih, zbog čega su više ugroženi od ovisnosti. Posebno opasno i neuračunljivo je mješana konzumacija različitih sastojaka.

10 zlatnih pravila za zaštitu od ovisnosti možete pronaći na internetu:

www.samowar.ch/web/horgen/content/die-10-goldenen-regeln-der-suchtpraevention

Ostale informacije možete pronaći u brošuri «Alkohol, pušenje i pušenje trave kod mladeži. Šta roditelji, učitelji ili podučitelji mogu da urade».

www.suchtpraevention-zh.ch/publikationen/informationsmaterial (i samotest na alkohol, duhan, kanabis i lijekove)

www.suchtschweiz.ch/

Televizor, kompjuter, konzole za igrice

Iskustva s elektronikom s mjerom

Internet, chat, igrice, mobitel, Facebook, televizor .... Vaše dijete je izloženo velikom broju ponuda i utjecaja. To ipak ne bi trebalo imati dominantan utjecaj na svakodnevnicu Vašeg djeteta. Stoga obratite pažnju na konzumaciju medija Vašeg djeteta i dogovorite vremena korištenja, primjerena dobi.

Pravila za ophođenje

- » Senzibilizirajte svoje dijete na opasnosti kod chata i socijalnih mreža (ophođenje sa ličnim podacima, fotografijama itd.).
- » Imajte na umu da mobiteli, konzole za igrice i MP3 plejeri danas najčešće raspolažu i funkcijom pristupa internetu.
- » Elektroničke medije, kao što su televizor i kompjuter stavite u zajedničke prostorije, a ne u dječju sobu. Ali ipak nemojte potajno provjeravati uređaje svoje djece.
- » Postavite zajedno sa Vašim djetetom pravila za upotrebu različitih medija.
- » Zajednički odredite koje filmove, igrice, web sajtove, kanale socijalnih medija i ostalo Vaše dijete smije gledati/koristiti.

Okvirno pravilo za upotrebu medija

Dob	dnevno	sedmično
6 do 9 godina	maks. 0.5 h	maks. 3.5 h
10 do 12 godina	maks. 1 h	maks. 7 h
Viši razredi (13 do 16 g)	maks. 2 h	maks. 14 h

Ponudite alternative i poduzmite nešto zajednički.

Više informacija pod:

www.jugendundmedien.ch

www.cybersmart.ch

www.pegi.info/de/ (Preporuke za dob)

www.zischtig.ch

Alarmirajući signali

Jake oscilacije u osjećanjima, nervoza, promjena u ponašanju, promjena kruga prijatelja ili školskog uspjeha mogu biti moguće upute ili naznake na riskantnu konzumaciju opijata. Ali to sve može biti povezano i s pubertetom, ljubavnim problemima, premaranjem, bolesti ili ličnim problemima. U svakom slučaju naznake treba da uzimate ozbiljno i da razgovarate sa svojim djetetom. Ako se ustanovi da Vaše dijete konzumira opojna sredstva ili da ekscesivno koristi elektroničke medije,

ne reagujte prijekorom, već pokažite interes i pokušajte nastaviti s razgovorom. Iznosite svoja razmišljanja i stavove i signalizirajte svoju podršku. Zatražite pomoć educiranog stručnog osoblja.

Sa sljedećim izjavama/pitanjima možete voditi razgovor:

- » Ovo vidim i brinem se, jer...
- » Što te trenutno brine u životu?
- » Što ide dobro? Što te opterećuje?

» Koju namjenu ima konzumacija sredstava za užitak ili opojnih sredstava kod tebe?

» Kako možeš da izbjegneš riskantne situacije (npr. zloupotrebu alkohola)?

Savjetovaništa i informacije

Za mladež i roditelje

Školski socijalni rad Više škole Wädenswil
079 775 85 41 und 079 628 84 74

Školski socijalni rad Primarne škole Wädenswil

Škola Untermosen	079 863 58 32
Škola Glärnisch	079 863 58 31
	079 863 58 35

Škola Gerberacher-Berg

– Gerberacher	079 863 58 35
– Berg	079 863 58 32

Škola Eidmatt

Škola Au Steinacher	079 193 25 87
Škola Au Ort	044 782 06 67

samowar

Savjetovanište za mlade i prevenciju o ovisnosti za okrug Horgen

044 723 18 18, info@samowar.ch
www.samowar.ch/web/horgen

Školska psihološka služba okruga Horgen

044 727 77 44, www.spdhorgen.ch

kjz Centar za pomoć djeci i mladeži
043 259 92 00, kjz-horgen@ajb.zh.ch

biz Horgen

(Informativni centar za zanimanja)
043 259 92 60, www.bizhorgen.zh.ch

Die dargebotene Hand (Ispružna ruka)

Telefon 143 (Mail i chat www.143.ch)

Poziv za pomoć za roditelje (24 h)

0848 35 45 55, 24@elternotruf.ch

Služba intervencija za mladež kantonalne policije Zürich Okrug Horgen

044 727 37 85

KESB Okrug Horgen

(Zaštitna ustanova za djecu i odrasle)
044 718 40 40, contact@kesb-horgen.ch,
www.kesb-horgen.ch

Nastavak na sljedećoj strani

Savjetovališta i informacije

Za mladež

Savjetovanje za djecu i mladež (24h)

Telefon 147 (i SMS) ili čat www.147.ch

Informacije i adrese za mladež o različitim temama

 www.feel-ok.ch

Informacije za mladež i elektroničko savjetovanje

 www.tschau.ch

Samotest, savjeti i igre za mladež

 www.meinselbstwertgefuehl.ch

Sigurna kuća za djevojke – životni prostor, zaštita i savjetovanje za djevojke i mlade žene koje sužrvte nasilja

044 341 49 45, info@maedchenhaus.ch

 www.maedchenhaus.ch

24-satno utočišće (Schlupfhuus – 24 h)

043 268 22 66, beratung@schlupfhuus.ch

 www.schlupfhuus.ch

Otvoreni rad za mlade grada Wädenswil

Rad za mlade Wädenswil

JugendKulturHaus Sust [Kuća za kulturu za mlade]

Seestrasse 90

8820 Wädenswil

044 780 72 71

jugendarbeit@waedenswil.ch

 www.jugendarbeit-waedenswil.ch

Izdavač | Kontakt:

samowar

Savjetovalište za mlade i prevenciju
o ovisnosti za okrug Horgen

Bahnhofstrasse 24 | 8800 Thalwil | Tel. 044 723 18 18

www.samowar.ch | info@samowar.ch

Partner:

stadt wädenswil

stadt wädenswil
Primarschule
lernen begreifen erfahren

jugendarbeit wädenswil

OSW | oberstufenschule
wädenswil
schönenberg | hütten